

Kuntaliiton
VERKKOJULKAISU

Jenni Kuja-Aro

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen taksa

Selvitys 2014

KIRJOITTAJA
Jenni Kuja-Aro

Kansikuva: Kuntaliitto

ISBN 978-952-293-261-7 (pdf)
© Suomen Kuntaliitto
Helsinki 2015

Suomen Kuntaliitto
Toinen linja 14, 00530 Helsinki
PL 200, 00101 Helsinki
Puh. 09 7711
www.kunnat.net

Sisältö

1	Selvityksen lähtökohdat.....	4
2	Vertailuun kerätyt taksat.....	5
3	Tuloksia	7
3.1	Mistä peritään maksuja	7
3.1.1	Taksan rakenne.....	7
3.1.2	Muut maksut taksoissa	9
3.2	Maksujen taso	11
3.3	Keskimääräiset käsittelyajat	14
3.4	Taksojen perusteet.....	15
3.4.1	Perusteet kohtuullistamiselle.....	15
3.4.2	Perusteet korottamiselle	17
3.4.3	Muita maksuja taksan perusteissa	17
3.5	Omakustannusarvo	18
3.5.1	Omakustannusarvon laskeminen	18
3.5.2	Kuntien vastauksia maksujen määräytymisestä ja omakustannusarvosta....	20
4	Valvontamaksut.....	23
4.1	Ympäristönsuojelulaki ja valvonta	23
4.2	Valvontamaksut	23
4.3	Maksun muodostuminen	24
5	Lähteet	26

1 Selvityksen lähtökohdat

Vuoden 2014 kesän ja syksyn aikana tehdyssä selvityksessä koottiin kunnan ympäristönsuojeluviranomaisten taksoja vertailuun ja selvitettiin taksoihin perustuvien maksujen nykytaso. Vertailupohjana oli vuonna 2005 koottu taulukko maksuista. Selvityksessä tarkasteltiin maksujen tason lisäksi toimenpiteitä, joista maksuja kerätään, taksojen perusteita sekä lupien ja ilmoitusten keskimääräisiä käsittelyaikoja. Maksujen vertailun ohella kuntien ympäristönsuojeluviranomaisilta kysyttiin maksujen perusteena olevan omakustannusarvon laskemiskäytäntöjä.

Ympäristönsuojelulaki (527/2014) mahdollistaa kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle maksujen perimisen lain määrittelemistä valvontatoimenpiteistä. Selvityksen lopussa on pohdittu valvontamaksun muodostamisen periaatteita.

Selvityksen tavoitteena on toimia pohjana 1.9.2014 voimaan tulleen ympäristönsuojelulain (527/2014) ja 10.9.2014 voimaan tulleen ympäristönsuojeluasetuksen (713/2014) mukaisen mallin valmistelulle kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen taksasta. Taustalla oli lisäksi tavoite selventää omakustannusarvon laskemista ympäristönsuojeluviranomaisten taksojen kustannusvastaavuuden parantamiseksi. Kun kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen omakustannusarvo on laskettu ja maksut pohjautuvat todellisiin kustannuksiin, jatkossa taksaa voidaan tarkistaa yksinkertaisesti tekemällä prosenttikorotukset maksuihin. Kertoimena voidaan käyttää julkisten menojen hintaindeksiä, joka löytyy esimerkiksi www.kunnat.net -sivuston tietopankista kuntatalouden indekseistä.

Selvityksen 2 luvussa on kuvattu kerättyjä taksoja ja niiden pohjalta tehtyä vertailua. Lukuun 3 on koottu vertailusta saatuja tuloksia. Luvussa 3.1 on kuvattu taksojen rakennetta ja niitä toimenpiteitä, joista kerätään maksuja. Luvuissa 3.2 ja 3.3. on nostettu esiin maksujen tasoa ja käsittelyaikoja vertailuaineiston pohjalta. Luvussa 3.4 on avattu taksojen perusteita ja luvussa 3.5 omakustannusarvon laskemisen periaatteita. Selvityksen 4 luvussa keskitytään ympäristönsuojelulain uudistuksen myötä mukaan tulleeseen valvontamaksun perimismahdollisuuteen ja valvontamaksun muodostumisperiaatteisiin.

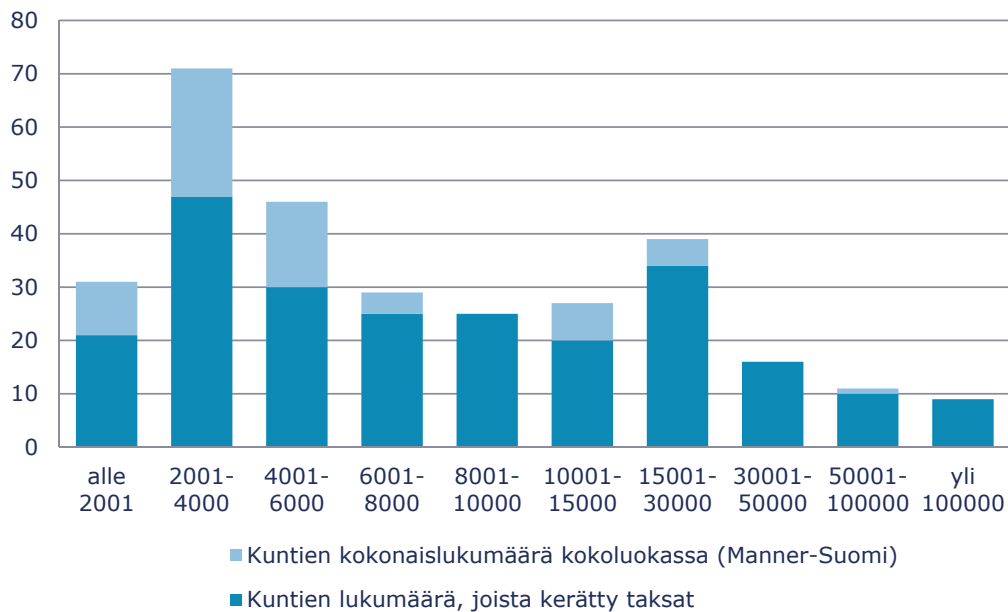

2 Vertailuun kerätyt taksat

Tätä selvitystä varten on kerätty yhteensä 237 kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen taksat. Vuonna 2014 Manner-Suomessa on 304 kuntaa, joten vertailu kattaa noin 78 prosenttia kunnista. Osassa kunnista ympäristönsuojelun tehtävät hoidetaan yhteislautakunnan tai kuntayhtymän kautta. Vertailun kunnista yhteensä 131 (55 %) kunnalla oli yhteinen taksa jonkin tai joidenkin muiden kuntien kanssa. Tämä vaikuttaa jossain määrin kuntien taksojen tasoon, koska ympäristönsuojelun kokonaiskustannukset ja sen pohjalta mahdollisesti laskettu omakustannusarvo voivat olla hyvin erilaiset näissä isommissa yksiköissä kuin yksittäisissä kunnissa. Tämä saattaa siten vaikuttaa myös kuntakokoluokittain tarkasteltuihin maksuihin. Selvityksen pohjana olevaan aineistoon on kuitenkin avattu taksa kaikkien niiden kuntien osalta, joista taksatietoja saatiin kerättyä. Vertailuun kerätyistä taksoista 57 prosenttia on uusittu vuosien 2013–2014 aikana.

Kuntakokoluokka	Yhteensä, kpl (Manner-Suomi)	Taksat kerätty, kpl	Kerättyjä taksoja kokoluokassa, %
Alle 2 001	31	21	68 %
2 001-4 000	71	47	66 %
4 001-6 000	46	30	65 %
6 001-8 000	29	25	86 %
8 001-10 000	25	25	100 %
10 001-15 000	27	20	74 %
15 001-30 000	39	34	87 %
30 001-50 000	16	16	100 %
50 001-100 000	11	10	91 %
Yli 10 0000	9	9	100 %
Yhteensä	304	237	78 %

Taulukko 1. Kuntakokoluokat, kuntien määrät ja kerättyjen taksojen määrät

Kuva 1. Vertailut taksat kuntakokoluokittain

Selvityksen aineistona ovat taksojen lupa- ja ilmoituskohtaiset maksut, jotka on eritelty Excel-taulukkoon. Aineiston pohjalta on laadittu taulukoita ja kuvia, joita esitellään tässä selvityksessä. Maksut ja taulukointi pohjautuvat ympäristönsuojeluasetuksen (169/2000) lupalaitosluetteloon ja hyvin pitkälti myös Kuntaliiton vuoden 2000 yleiskirjeeseen koskien ympäristönsuojeluviranomaisen taksoja. Lisäksi taulukkoon on avattu yleisimpiä viime vuosien aikana tulleita lisäyksiä taksoihin, kuten toiminnan rekisteröinti. Selvityksen aineistona toimivaan taulukkoon on lisätty muistiinpanoina myös muut yksittäiset kuntien taksoista löytyvät maksut. Näistä yleisimpiä olivat jätelain 100 § mukaisen ilmoituksen käsittely ja rekisteriin merkitseminen, merenkulun ympäristönsuojelulain mukainen huvivenesataman jätehuoltosuunnitelman tarkistaminen tai hyväksyminen sekä päätös ympäristönsuojelumääräyksistä poikkeamiseen.

Kaikista vertailuista maksuista on laskettu keskiarvo, minimi, maksimi ja mediaani. Maksujen keskiarvoja on lisäksi tarkasteltu kuntakokoluokittain sekä vertailtu vuoden 2005 taksavertailun mukaisiin keskiarvoihin. Niistä taksoista (yhteensä 16 kpl), joihin on merkitty luvan tai ilmoituksen keskimääräinen käsittelyaika, on laskettu myös käsittelyaikojen keskiarvo, minimi ja maksimi.

---

3 Tuloksia

3.1 Mistä peritään maksuja

Seuraavissa luvuissa on kuvattu kerättyjen taksojen rakennetta ja muita taksojen sisältämiä maksuja. Taksan rakenteessa on kuvattuna yleinen taksojen mallirunko, joka perustuu ympäristönsuojeluasetuksen (169/2000) lupalaitosluetteloon ja muihin kunnan ympäristönsuojeluviranomaiseen yleisimmin keräämiin maksuihin. Rakennetta oli kuitenkin monesti muokattu kunnan tarpeen mukaan jättämällä pois tai lisäämällä jokin maksu. Osassa taksoista oli määritelty yhdet toimialakohtaiset maksut ympäristöluville, esimerkiksi yksi maksu kemikaalien tai polttonesteiden varastoinnille tai käsittelylle. Osassa jokaiselle toimialan laitostyypille oli määritelty oma maksunsa, taksan rakenne -luvussa lueteltujen toimialojen alaotsikoiden mukaisesti. Koska taksojen hyväksymisajankohdat vaihtelivat melko paljon, taksoissa oli mukana maksuja, joiden perusteet olivat jo ehtineet poistua tai muuttua lainsäädännön muuttumisen myötä.

3.1.1 Taksan rakenne

1 Metsäteollisuus

1a sahalaitos ja viilutehdas

1b puunsuojakemikaaleja käyttävä laitos

2 Metalliteollisuus

2a metallien tai muovien elektrolyyttistä tai pintakäsittelyä suorittava laitos, piirilevyvalmistamo

2b peittaamo

2c fosfointilaitos tai alumiinin anodisointilaitos

3 Energiantuotanto

4 Kemian teollisuus

4a voiteluöljytehdas

4b pinta-aktiivisia aineita tai pesuaineita valmistava tehdas

5 Kemikaalien tai polttonesteiden varastointi tai käsittely

5a polttonesteiden jakeluasema

5b muu vaarallisen nestemäisen kemikaalin varasto

5c kivihiilivarasto

5d puuta raaka-aineena käyttävä grillihiilen valmistuslaitos

6 Haihtuvia orgaanisia yhdisteitä käyttävä toiminta

6a haihtuvia orgaanisia yhdisteitä käyttävä toiminta

6b orgaanisia liuottimia käyttävä toiminta

7 Malmien tai mineraalien kaivaminen tai maaperän ainesten otto

7a kivenlouhimo tai muu kuin maanrakennustoimintaan liittyvä kiven louhinta

7b kiinteä tai tietylle alueelle sijoitettava siirrettävä murskaamo, asfalttiasema tai kalkkikiven jauhatus

8 Mineraalituotteiden valmistus

8a kiinteä betoniasema tai betoni tuotetehdas

8b kevytsoratehdas tai -betonitehdas

8c keramiikka- tai posliinitehdas

8d kuitusementtilevytehdas

9 Nahan tai tekstiilien laitosmainen tuotanto tai käsittely

10 Elintarvikkeiden tai rehujen valmistus

10a teurastamo

10b lihanjalostuslaitos taikka muu lihaa tai lihatuotteita käsittelevä laitos

10c kalastustuotteita käsittelevä laitos

10d maidon keräily-, käsittely- tai jalostuslaitos taikka jäätelötehdas

10e perunoiden tai juuresten käsittely- tai jalostuslaitos

10f vihannes-, juurikas-, hedelmä- tai marjavalmistetehdas taikka einestehdas

10g makeistehdas taikka leipomo

10h virvoitusjuomatehdas tai virvoitusjuomien pullottamo

10i panimo, mallastehdas taikka mallas- tai alkoholijuomien pullottamo

10j rehunsekoittamo

10j2 rehuja tai rehuvalkuaista valmistava tehdas

10k kahvipaahtimo tai tupakkatehdas

11 Eläinsuojat ja kalankasvatus

11a eläinsuoja

11b turkistarha

11c kalankasvatus

12 Liikenne

12a muu lentopaikka kuin lentoasema

12b linja-auto, kuorma-auto tai työkonevarikko

12c ulkona sijaitseva moottoriurheilurata

13 Jäte- ja vesihuolto

13a louhostoiminnassa syntyneen pysyvän jätteen kaatopaikka

13a2 maankaatopaikka

13b laitos, jossa poltetaan maa- ja metsätalouden kasviperäistä jätettä ja käsittelemätöntä puujätettä

13c laitos tai paikka, jossa hyödynnetään tai käsitellään siinä toiminnassa tai sillä paikalla syntyneitä ongelmajätteitä

13d kotitaloudessa tai siihen rinnastettavassa toiminnassa syntyneen ongelmajätteen vastaanottoaika (myös vaarallisen jätteen varastointipaikka mukaan lukien romuajoneuvot ja käytöstä poistetut sähkö- ja elektroniikkalaitteet)

-
- 13e kompostointilaitos
  - 13f muu jätteiden hyödyntämis- tai käsittelylaitos taikka paikka
  - 13g muu jätteiden ammattimainen tai laitostainen hyödyntäminen tai käsittely
  - 13h jäteveden puhdistamo tai jätevesien johtaminen muualle kuin yleiseen viemäriin

14 Muu toiminta

- 14a ulkona sijaitseva ampumarata
- 14b laitostainen, pääosin ulkona tapahtuva hiekkapuhallus (suihkupuhallus)
- 14c eläintarha tai huvipuisto
- 14d krematorio
- 14e lemmikkieläinten hautausmaa

15 YSL 28 §:n 2 mom. 3 kohdan mukainen toiminta, josta saattaa ympäristössä aiheutua eräistä naapurussuhteista annetun lain 17 §:n 1 mom. tarkoitettua kohtuutonta rasitusta

16 YSL 10 luvun mukaisten ilmoitusten käsittely

- 16a tilapäistä melua tai ääntä aiheuttava toiminta
- 16a2 ei kuulemista, vähäinen
- 16a3 kuuleminen, merkittävä
- 16b koeluontoinen toiminta
- 16c poikkeukselliset tilanteet
- 16d Toiminnan rekisteröinti
- 16d1 energiantuotantoyksikkö
- 16d2 asfalttiasema
- 16d3 polttonesteiden jakeluasema
- 16d4 toiminta, jossa käytetään haihtuvia orgaanisia yhdisteitä

17 Vesilain mukaisten asioiden käsittely

- 17a talousveden ottamisen rajoittaminen
- 17b tutkimuslupa
- 17c ojitusasiat
- 17d vesijohdon tai viemäriin rakentaminen

18 Muiden asioiden käsittely

- 18a tarkkailusuunnitelman käsittely ja hyväksyminen
- 18b muiden kuin haittaa kärsivän asianosaisen aloitteesta vireillepaneman ilmeisen perusteettoman asian käsittely
- 18c muu ympäristönsuojelulain mukaisen asian käsittely euroa/tunti
- 18d jäteveden käsittelyn riittävydestä päättäminen

3.1.2 Muut maksut taksoissa

Tähän lukuun on kerätty edellä kuvatun rakenteen lisäksi taksoihin kirjattuja maksuja. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen taksaan perustuvalla maksulla tulee löytyä peruste lainsäädännöstä. Tämä tarkastelu koskee taksojen hyväksymisajankohtana voimassa olleita lakeja. Vertailussa mukana olleista taksoista kerätyt maksut on jaoteltu sen mukaan, löytyykö niille peruste lainsäädännöstä vai ei. Sulkuihin on kirjattu lisähuomiota maksujen perusteista, esimerkiksi lakiperuste maksulle jatkossa.

Maksulle löytyy peruste lainsäädännöstä

Ympäristönsuojelulaki (86/2000)

- Poikkeushakemuksen käsittely YSL 18 § (kumottu) tai talousjätevesien käsittelyvaatimuksista poikkeaminen YSL § 27d
- Ei-luvanvarainen toiminta pohjavesialueella YSL 30 §, 4.mom, kohta 2: vastaavan luvanvaraisen toiminnan lupamaksu
- YSL 48 §:n 2. ja 3. mom. mukainen käyttöoikeuspäätös
- Ympäristöluvan raukeaminen YSL 57 §
- Ympäristöluvan muuttaminen YSL 58 §
- Ympäristöluvan peruuttaminen YSL 59 §
- Ympäristönsuojelulain 78 §:n mukaisten asioiden käsittely: Lupa pilaantuneen maaperän puhdistamiseen tai ilmoitus pilaantuneen maaperän puhdistamisesta (jos toimivalta siirretty kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle)
- YSL 101 §:n mukaisen vakuuden hyväksyminen tai ympäristölupapäätöksen yhteydessä annettu lupa päätöksen täytäntöönpanoon ennen lainvoimaiseksi tuloa / muutoksen hausta huolimatta
- Jäteveden johtaminen toisen alueella YSL 103 c §
- Alle 10 ha:n alueella tapahtuvasta turpeenotosta tehtävän ilmoituksen käsittely ja ratkaisu (ei lakiperustetta jatkossa)

Ympäristönsuojelumääräykset

- Poikkeaminen ympäristönsuojelumääräyksistä
- Käytöstä poistetun öljy- tai kemikaalisäiliötä koskevan poikkeuksen myöntäminen

Jätelaki (1072/1993 ja 646/2011)

- Jätelain 100 §:n mukaisen ilmoituksen käsittely: ilmoitus jätteiden ammattimaisesta keräyksestä jätehuoltorekisteriin merkitsemistä varten
- Jätehuoltomääräyksistä poikkeaminen (kunnan määräämä viranomainen)
- JL 54§ (1072/1993) mukaisesti mittauksista ja tutkimuksista aiheutuneet kohtuulliset kustannukset ja tutkimustulokset (123 § JL 646/2011:ssä)

Merenkulun ympäristönsuojelulaki (1672/2009)

- 9 luvun 4 §:n mukainen huvivenesataman jätehuoltosuunnitelman tarkistaminen sekä hyväksyminen ja tietojärjestelmään rekisteröinti

Muut

- Kuulemistilaisuuden järjestäminen
- Muu viranomaisen asiakkaan pyynnöstä tekemä mittaus tai muu selvitys
- Lupahakemuksen johdosta tehtävät lehtikuulutukset täysmääräisesti todellisten kulu- jen mukaan
- Romuajoneuvon siirto aiheutuneiden kustannusten mukaan (jos kunnalle kuuluva tehtävä on delegoitu ympäristönsuojeluviranomaiselle)

Maksulle ei löydy perustetta lainsäädännöstä

Ympäristönsuojelulaki (86/2000)

- Luvanhaltijan vaihtaminen YSL 81§ (valvonnallinen toimenpide, peruste maksulle?)
- Ympäristöluvan muuttamista koskeva harkinta YSL 58 § (luvan muuttamiselle maksuperuste, mikä peruste harkinnalle?)
- Valvontasuunnitelman mukainen tarkastus (lakiperuste valvontatarkastuksille vasta YSL 527/2014 myötä, pätee myös seuraaviin neljään kohtaan)
- Vuosiyhteenvedon tarkastaminen / Selvitysten ja mittaustulosten läpikäyminen
- Hyväksytyin valvontasuunnitelman mukainen toimenpide YSA 29 §
- Hallintopakkomenettelyyn liittyvä tarkastus
- Rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen ja ympäristöluvanvaraisten toimintojen lopettamismääräysten antaminen YSL 84 §

Ympäristönsuojelumääräykset

- Ympäristönsuojelumääräysten mukaisen ilmoituksen tai hakemuksen käsittely/hyväksyminen (ympäristönsuojelumääräyksillä ei voi luoda uutta ilmoitus-/lupamenettelyä, määräyksistä poikkeaminen mahdollinen menettely)

Vesihuoltolaki (119/2001)

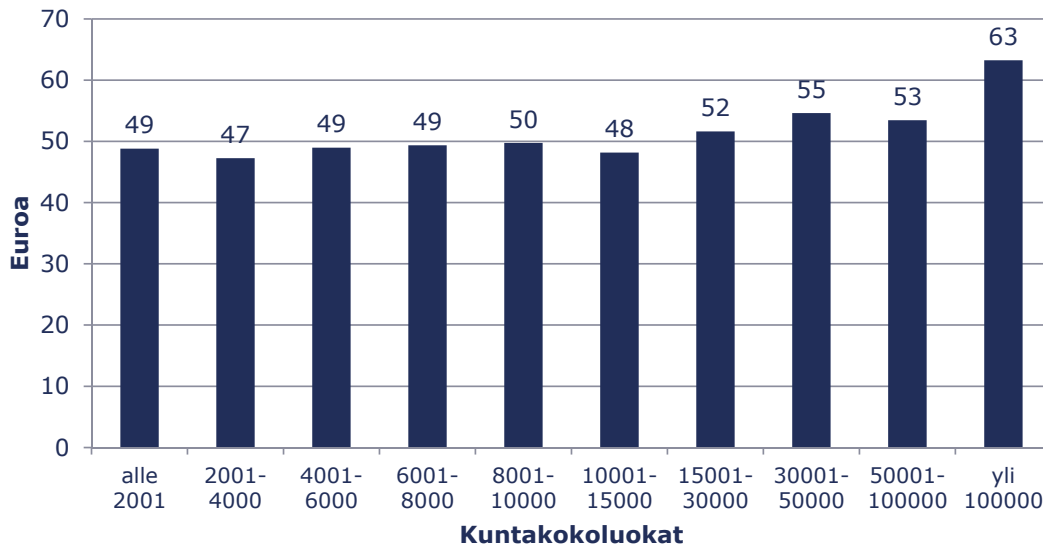
- Vesihuoltolain 11 §:n mukaiset päätökset
- Vesihuoltolaki, 10 § mukainen liittämiselvällisyydestä vapautus

Muut

- Asiantuntijaviranomaisen lausunto tai lausunto jätevesisuunnitelmasta/maalämpöputken asentamisesta/metsätien rakentamisesta (Ympäristönsuojelulain 86/2000 24 §:n mukaan kunnan viranomainen ei ole asiantuntijaviranomainen, maksuperusteet 105 §:ssä)
- Muu kiinteistöllä tapahtuva neuvonta
- Maastoliikennelain (1710/1995) mukaisen ilmoituksen käsittely
- Vesiliikennelain (463/1996) mukaisen ilmoituksen käsittely

3.2 Maksujen taso

Tuntitaksa oli kirjattu taksoihin usein kohtana muu ympäristönsuojelulain mukaisen asian käsittely, euroa/tunti. Maksun suuruus vaihteli taksoissa välillä 30–100 euroa, keskiarvo oli 50 euroa. Sama summa oli useimmissa taksoissa mainittu myös kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen omakustannusarvoksi. Tuntitaksan kuntakokoluokittaiset keskiarvot on esitetty kuvassa 2. Suurin tuntitaksan keskiarvo oli isoimmassa kuntakokoluokassa yli 100 000 as., 63 euroa. Muuten vaihteluväli keskiarvoissa oli melko pieni välillä 47–55 euroa.

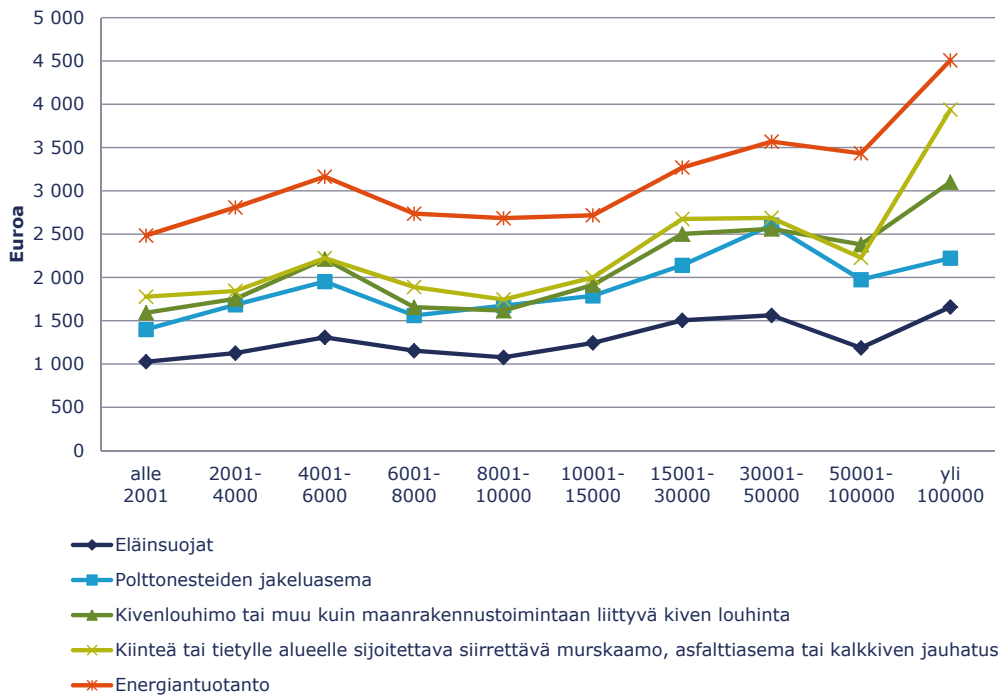
Kuva 2. Tuntitaksan keskiarvot kuntakokoluokittain tarkasteltuna

Luvista ja ilmoituksista perittävät maksut olivat nousseet vuodesta 2005 keskimäärin 50 prosenttia. Tuntitaksa oli noussut 33 prosenttia 38 eurosta 50 euroon. Prosentuaalisesti suurin nousu, reilusti yli 200 prosenttia, oli tapahtunut meluilmoituksista perittävien maksujen keskiarvoissa niissä tapauksissa, kun maksuja oli eritelty toiminnan laajuuden mukaan. Vähäisen tai ei-kuulutettavan toiminnan maksu oli noussut 48 eurosta 155 euroon ja merkittävän tai kuulutettavan toiminnan maksu oli noussut 116 eurosta 449 euroon.

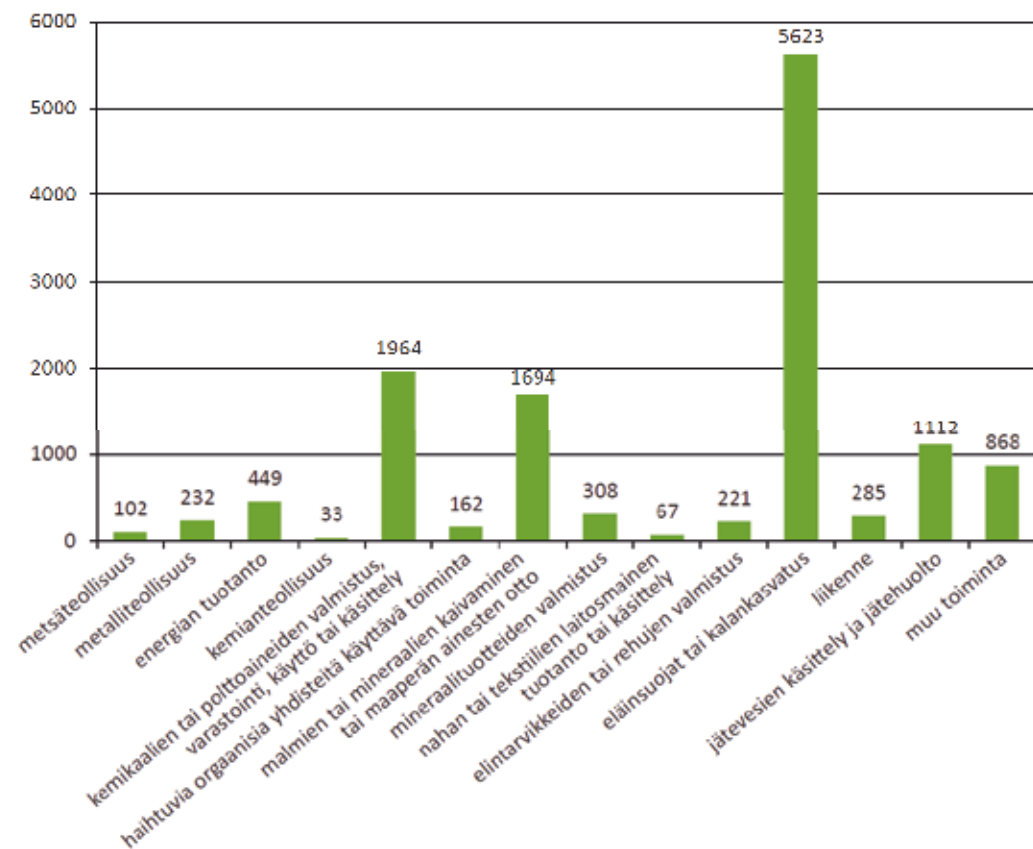
Taksojen laitoskohtaisissa maksuissa oli kuntien välillä hyvin suuria eroja. Ympäristöluvanvaraisissa toiminnoissa oli tavallista, että erot pienimmän ja suurimman maksun välillä olivat lähes kymmenkertaiset. Lupamaksut asettuvat esimerkiksi välille 900–6900 euroa (energiantuotanto, keskiarvo 3009 euroa) tai 420–4900 euroa (polttonesteiden jakeluasema, keskiarvo 1857 euroa). Suurimmat vaihteluvälit maksuissa löytyivät rekisteröitävien toimintojen maksuista ja vesilain mukaisista tehtävistä (ojariita-asia ja vesijohdon tai viemärin rakentaminen). Esimerkiksi asfalttiaseman rekisteröintimaksu vaihteli 60–2275 euron välillä, keskiarvo oli 1275 euroa. Suurin osa taksoista asettui kuitenkin melko tasaisesti ääripäiden keskivaiheille.

Vertailtaessa yleisimpien lupien laitoskohtaisia lupamaksuja kuntakokoluokittain, oli selvästi havaittavissa, että pienimmässä kuntakokoluokassa (alle 2001 as.) maksujen keskiarvo oli pieni ja suurimmassa kokoluokassa (yli 100 000 as.) oli suurin. Välillä oli kuitenkin vaihtelua siten, että maksut eivät nousseet tasaisesti kokoluokan mukaan (kuva 3). Yksittäisten kuntien taksojen tasoon saattaa myös vaikuttaa kuuluminen yhteislahtakuntaan tai kuntayhtymään.

SYKEN selvityksen Kuntien ympäristöluvanvaraiset ja rekisteröitävät toiminnot (Suomen Ympäristökeskuksen raportteja 14/2014) mukaan ympäristöluvanvaraisia toimintoja, joiden lupa-asioista ja lupien valvonnasta vastaa tällä hetkellä kunnan ympäristönsuojeluviranomainen, on kaikkiaan 13 120 kappaletta (kuva 4).

Kuva 3. Yleisimpien ympäristölupien hinnat kuntakokoluokittain

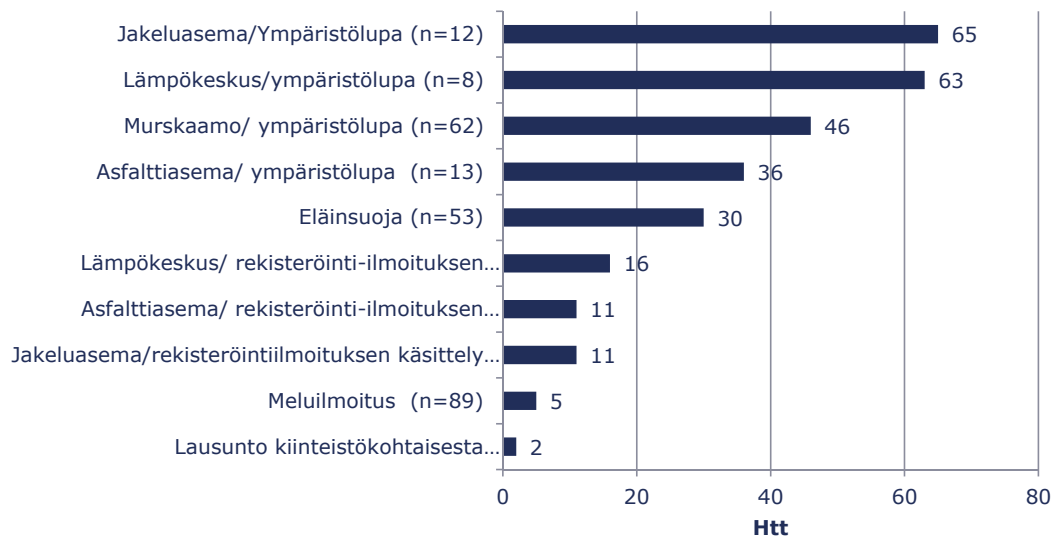
Kuva 4. SYKEN selvitys kuntien ympäristöluvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen jakautumisesta (Lähde: Suomen Ympäristökeskuksen raportteja 14/2014)

Eläinsuojia on ylivoimaisesti eniten ympäristöluvanvaraisista toiminnoista. Niiden lupamaksut ovat kuitenkin selvästi alhaisimpia. Kemikaalien tai polttonesteiden valmistus, varastointi, käyttö tai käsittely sekä malmien tai mineraalien kaivaminen tai maaperän aineiden otto muodostavat seuraavaksi suurimmat luvanvaraisten toimintojen ryhmät. Niiden lupamaksut sijoittuvat keskivaiheille kaikkien lupamaksujen keskiarvoja tarkasteltaessa. Jätevesien käsittelyn ja jätehuollon maksuja ei ole esitetty kuvassa, koska ne jakautuvat niin moneen alaluokkaan. Maksut on koottu kuitenkin selvityksen aineistona olevaan taulukkoon.

3.3 Keskimääräiset käsittelyajat

Vertailuun kerätyistä taksoista 20:ssä oli merkitty lupakäsittelyyn kuuluva keskimääräinen aika. Nämä taksat kattavat yhteensä 47 kuntaa, koska kunnilla on käytössä yhteisiä taksoja. Käsittelyajoista 16 oli merkitty henkilötyötunteina (htt) ja 4 henkilötyöpäivinä (htp). Kuntien taksoissa ilmoitetut keskimääräiset käsittelyajat tarkoittavat lupahakemuksen käsittelyyn ja luvan valmisteluun käytettäviä aktiivisia henkilötyötunteja tai henkilötyöpäiviä - eivät siis luvan saapumisesta luvan myöntämiseen kuluvaa kokonaisaikaa kunnassa.

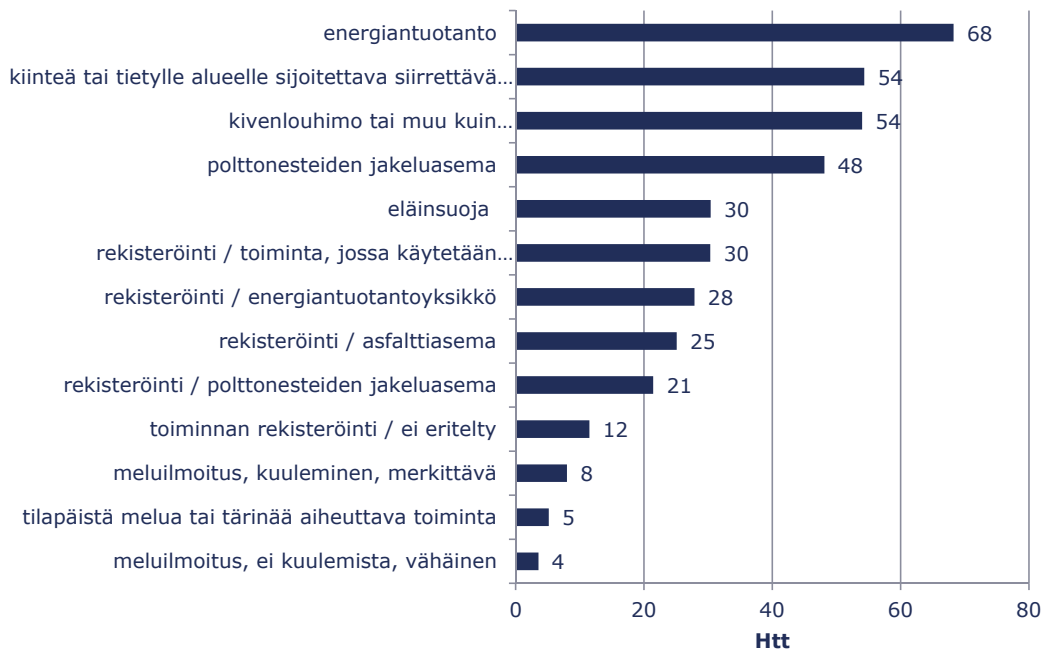
Vertailuun kerättiin taksoissa ilmoitetut henkilötyötunnit. Kaikkien ympäristöluvallisten laitosten keskimääräiseksi käsittelyajaksi muodostui 54 henkilötyötuntia. Kuvassa 5 on kuvattu Kuntien ympäristönsuojelun hallintokyselyssä (Parviainen 2013) ilmoitettuja henkilötyötunteja ja kuvassa 6 on kuvattu taksavertailusta kootut keskimääräiset henkilötyötunnit.

Kuva 5. Lupaan tai päätökseen käytetty aika keskimäärin, Kuntien ympäristönsuojelun hallintokysely (Parviainen 2013)

Kuvassa 6 on kuvattu lupien tai päätösten keskimääräiset käsittelyajat niistä taksoista (16 kpl, kattaa yhteensä 39 kuntaa), joissa on ilmoitettu henkilötyötunnit. Isoimmat erot Kuntien ympäristönsuojelun hallintokyselyyn 2013 verrattuna on eriteltyjen rekisteröinti-ilmoitusten käsittelyssä (taksoissa isommat henkilötyötunnit kuin kyselyssä) ja polttonesteiden jakeluaseman kohdalla (taksoissa pienemmät henkilötyötunnit).

Kuva 6. Luvan tai päätöksen keskimääräinen käsittelyaika taksavertailun 2014 perusteella

3.4 Taksojen perusteet

Ympäristönsuojeluviranomaisen taksojen perusteet olivat rakenteeltaan melko samankaltaisia, mutta maksujen alennusten tai korotusten prosenttimäärissä löytyi suuriakin eroja. Seuraaviin kappaleisiin on kerätty taksoista erilaisia perusteluita maksujen kohtuullistamiselle ja korottamiselle. Lisäksi on kerätty niitä toimenpiteitä, joista peritään maksu maksutaulukon mukaisten lupien ja ilmoitusten lisäksi.

3.4.1 Perusteet kohtuullistamiselle

Osassa taksoista oli määrätty suoraan yksi prosenttiluku alennukseen, osassa oli annettu haarukka, esim. 50–80 prosenttia. Yleisimmät alennusmäärät sijoittuvat pääosin välille 30–50 prosenttia. Seuraavaan on nostettu esimerkkejä erilaisista taksoissa esiintyneistä perusteista maksun kohtuullistamiselle. Prosenttiluvuissa on huomioitu vertailussa mukana olevien taksojen vaihteluväli, eli mukaan on kerätty suurimmat ja pienimmät. Vaihteluväli saattaa siten olla hyvinkin suuri.

- Mikäli asian käsittelyn vaatima työmäärä on merkittävästi keskimääräistä vähäisempi, voidaan käsittelymaksu määrätä 10–50 prosenttia pienemmäksi
- Toiminnan olennaista muuttamista tai lupapäätöksen tarkistamista tai uudistamista koskevan hakemuksen sekä ilmoituksen uudistamisen käsittelymaksu voidaan määrätä 10–80 prosenttia pienemmäksi
- Luvan tai ilmoituspäätöksen tekniluontoisesta muuttamisesta tai muusta lupamääräysten vähäisestä muutoksesta, jonka vaatima työmäärä on merkittävästi keskimääräis-

tä pienempi, voidaan käsittelymaksu määrätä 10–80 % pienemmäksi (tai se on esim. 10–20 prosenttia toiminnan perusmaksusta, lisäksi osalla maksu vähintään esim. 100 euroa)

- Ympäristönsuojelulain voimaantulon jälkeen annetun lain (113/2000) 5 §:n 2 momentissa ja 7 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa peritään kuitenkin 3 §:n mukainen maksu, jos asian käsittelyn vaatima työmäärä vastaa uudelta toiminnalta vaadittavan luvan käsittelyä.
- Hakemuksen kohteena olevan laitoksen tai toiminnan käytössä olevan varmennetun ympäristöasioiden hallintajärjestelmän tai muun vastaavan järjestelmän taikka energiasäästösovimuksien, joiden voidaan katsoa vähentävän tarvetta selvittää toimintaa tai antaa tarkkailua ja seuranta koskevia lupamääräyksiä, perusteella määrätä 10–50 prosenttia pienemmäksi.
- Ympäristönsuojelulain 35 §:n 4 momentissa (tai YSA 2§) tarkoitetun lupa-asian käsittelystä peritään yhdistetty maksu siten, että perusmaksultaan kalliimman toiminnan lupamaksuun lisätään muiden toimintojen osuutena 25–50 prosenttia näiden toimintojen maksusta

/

Tai: Ensimmäisestä 40 prosenttia, ja seuraavista kustakin 20 prosenttia taulukon mukaisesta maksusta.

/

Tai: Ympäristöluparatkaisun sisältäessä ympäristönsuojelulain 35 §:n 4 momentin mukaisesti kaksi tai useampaa toimintakokonaisuuteen kuuluvaa ympäristöluvanvaraista toimintaa (myös alakohdat), niin ne laskutetaan kukin 65 prosentin suuruisena yhdistettynä maksuna taulukon mukaisesta hinnasta. Jos kuitenkin asian käsittelyn vaatima työmäärä vastaa uudelta toiminnalta vaadittavan luvan käsittelyä, peritään kunkin toiminnan lupa-asian käsittelystä täysi maksu.

- Eläinsuojien käsittelymaksu, mikäli kyseisellä tilalla toteutetaan maatalouden ympäristötukijärjestelmään liittyviä vapaaehtoisia vesiensuojelutoimenpiteitä, voidaan määrätä 10–30 prosenttia pienemmäksi.
- Milloin tämän taksan soveltaminen johtaa luvan, ilmoituksen tai muun asian luonne ja merkitys huomioon ottaen kohtuuttoman suureen maksuun, voidaan erityisistä syistä käsittelymaksu määrätä alhaisemmaksi. Maksun tulee tällöinkin kattaa viranomaiselle aiheutuneet kustannukset (lausunnot, konsultti- ja asiantuntijaselvitykset, kuulemistilaisuuden tai katselmuksen järjestämiskulut) ja sen tulee olla suuruudeltaan vähintään 30–70 prosenttia taksataulukon mukaisesta maksusta.
- Ympäristönsuojeluasetuksen 1 §:n 2 momentissa tarkoitetun toiminnan ympäristöluvan käsittelymaksu voidaan määrätä enintään 10–50 prosenttia maksutaulukon maksua pienemmäksi.
- Hakemuksen, ilmoituksen tai muun asian peruuttaminen tai raukeaminen, jos on ryhdytty jo toimiin, peritään 25–50 prosenttia maksusta ja todelliset muut kustannukset (selvitykset, lausunnot ym.)
- Hakemuksen tai ilmoituksen hylkääminen tai tutkimatta jättäminen, alennus 0–100 prosenttia (suurin alennus jos hylkäysperusteet olleet niin selkeät, ettei asian laajemmalle käsittelylle ole tarvetta) tai kiinteä maksu esim. 130 euroa.
Esimerkkinä: Hakemuksesta tai ilmoituksesta, josta on tehty hylkäävä päätös, voidaan tämän taksan mukainen maksu määrätä 30 prosenttia pienemmäksi. Mikäli hylkäävän päätöksen perusteet ovat niin selkeät, että asian laajemmalle käsittelylle ei

---

ole ollut perusteita, voidaan maksu määrätä 80 prosenttia maksutaulukon mukaista maksua pienemmäksi.

- Osassa taksoista poistettu tietty summa laitoskohtaisesta maksusta (iso vaihteluväli, noin 85–1050 euroa), jos asiaa ei tarvitse kuuluttaa (kuulutuksesta ilmoittamista sanomalehdessä on asian vähäisen merkityksen vuoksi tai muutoin pidettävä ilmeisen tarpeettomana), osassa kuulutuskustannukset lisätään aina lupamaksuun.
- Jos ympäristönsuojelulain 60 §:n mukainen ilmoitus on tehty aiheettomasti, ei ilmoituksen käsittelystä peritä maksua.
- Tuomioistuimen muutoksenhaun johdosta uudelleen käsiteltäväksi palauttaman asian tämän taksan mukaisesta käsittelymaksusta vähennetään, mitä samassa asiassa aikaisemmin annetusta ympäristönsuojeluviranomaisen päätöksestä on peritty.
- Jos tuomioistuin muutoksenhaun johdosta kumoo päätöksen sen vuoksi, että hakija ei ole ollut hakemansa luvan tarpeessa, palautetaan mahdollisesti peritty maksu kokonaisuudessaan.
- Maksun alentamiseen voidaan käyttää vain yhtä perustetta kerrallaan.

3.4.2 Perusteet korottamiselle

Kaikissa taksoissa ei ole mahdollistettu korottamista. Niissä joissa mahdollisuus on ehdoissa mainittu, oli käytetty esimerkiksi seuraavia perusteluita:

- Milloin tämän taksan soveltaminen johtaa luvan, ilmoituksen tai muun asian käsittelyn laajuus ja työmäärä huomioon ottaen kohtuuttoman pieneen maksuun, voidaan erityistapauksissa käsittelymaksu periä maksutaulukon mukaisista maksuista poiketen myös asian käsittelyajan perusteella lasketun omakustannusarvon ja muiden asian käsittelystä aiheutuneiden erilliskustannusten perusteella. Tällöin maksun määräämiseen tulee liittää laskelmaperuste maksulle sekä erittely muista erilliskustannuksista. (Korotuksen määrä vaihteli: ei ylärajaa – enintään 35–200 prosenttia)
- Ympäristönsuojelulain 60 §:n mukaisen ilmoituksen käsittelystä perittävään maksuun voidaan lisätä 50 prosenttia liitetaulukossa esitetystä summasta, jos ilmoituksen käsittelyn vaatima työmäärä on merkittävästi keskimääräistä suurempi toiminnan luonteen vuoksi tai esimerkiksi siksi, että toiminta ajoittuu kokonaan tai osittain yöaikaan (kello 22.00–7.00) tai toiminta sijoittuu melulle poikkeuksellisen herkkään ympäristöön.
- Mikäli ympäristölupalaitos sijaitsee tärkeällä tai muulla vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueella, voidaan käsittelymaksu määrätä enintään 30 prosenttia maksutaulukon mukaista maksua suuremmaksi.

3.4.3 Muita maksuja taksan perusteissa

- Ympäristönsuojelulain 101 §:n mukaisen vakuuden hyväksymistä koskevan asian käsittelystä peritään lisämaksu, joka on 5–50 prosenttia (usein 5–10 %) kyseistä toimintaa koskevasta maksusta tai lisäksi/vaihtoehtoisesti tietty kiinteä summa, esim. 50–685 euroa (summan suuruus riippui osalla siitä käsitelläänkö erikseen vai pääasian yhteydessä)
- Asiantuntijaviranomaisen lausunto erillisen laskun mukaisesti (osassa myös kiinteä lisämaksu)

- Konsultti- tai asiantuntijaselvitys erillisen laskun mukaisesti
- Ympäristönsuojeluasetuksen 17 §:n 2 momentissa tarkoitettujen kuulemistilaisuuden tai katselmuksen järjestämisestä aiheutuneet kulut (osassa myös kiinteä lisämaksu)
- Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen asian käsittelyn työtunnin hinta on XX euroa tunnilta, jonka lisäksi viranhaltijan suorittama erillinen näytteenotto 30 euroa.
- Naapurin tai asianosaisten kuulemisesta peritään 20–40 euroa/kuultava (tai esim. 30 euroa ja 10 ensimmäisen jälkeen 5 euroa).
- Esimerkkejä kuulemiskustannuksista:
Maksutaulukon kohtien muiden ympäristönsuojelulain mukaisten asioiden käsittely, jätelain 100 §:n mukaisen ilmoituksen käsittely, merenkulun ympäristönsuojelulain mukaisten asioiden käsittely ja muu kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lakisääteisen tehtävän käsittely käsittelymaksussa ei ole huomioitu kuulemiskustannuksia. Mikäli käsiteltävän asian laatu edellyttää asianosaisten kuulemistä sekä asian ja päätöksen tiedottamista, näiden kohtien mukaisten asioiden osalta maksutaulukon maksuihin lisätään kuulemiskuluina 700 euroa.
/
Jos toiminnan laajuuden tai sijainnin vuoksi on tarpeen ilmoittaa kuulutuksista useammassa kuin yhdessä sanomalehdessä peritään tästä aiheutuvista kustannuksista lisämaksua 300 euroa/lehti
/
Kuulutuksen julkaisemisesta (YSL 38 § ja 63 §) sekä päätöksen julkaisemisesta (YSL 54 §) aiheutuvien lehti-ilmoitusten kustannukset todellisten kulujen mukaan
/
Mikäli käsiteltävän asian laatu edellyttää asianosaisten kuulemistä sekä asian ja päätöksen tiedottamista, näiden kohtien mukaisten asioiden osalta maksutaulukon maksuihin lisätään kuulemiskulut (esimerkkitaksassa 430 euroa).

3.5 Omakustannusarvo

3.5.1 Omakustannusarvon laskeminen

Ympäristönsuojeluviranomaisten taksoissa oli yleisesti todettu, että taksan liitteessä lueteltujen eri laitosten ja toimintojen kiinteät käsittelymaksut perustuvat luvan, ilmoituksen tai muun asian käsittelyn keskimääräiseen omakustannusarvoon, joka sisältää asian käsittelystä viranomaiselle aiheutuneet kokonaiskustannukset.

Lakisääteisen kunnallisen maksun määrittämisessä tulee noudattaa kustannusvastaavuuden periaatetta. Kustannusvastaavuus määritellään maksutulojen prosenttiosuutena kokonaiskustannuksista. Täydellinen kustannusvastaavuus vastaa omakustannusperusteista hinnoittelua. Valtuusto voi kuitenkin päättää yksittäisten palvelusuoritteiden kohdalla alemmista maksuperusteista. Kunnissa ei siten noudateta valtion maksuperustelakia, jossa maksun määrittäminen on sidottu omakustannushintaan.

Kokonaiskustannuksista laskettu omakustannusarvo oli taksoissa sama summa, joka oli merkitty taksaan tuntihinnaksi (muu ympäristönsuojelulain mukaisen asian käsittely tai tuntihinta muidenkin asioiden käsittelyssä, milloin sitä oli käytetty kiinteän maksun sijaan).

Yhdessä tarkastellussa taksassa oli avattu kokonaiskustannusten käsitettä seuraavasti:

Kokonaiskustannuksiin kuuluvat asian käsittelystä aiheutuvien erilliskustannusten lisäksi käsittelyn aiheuttama osuus hallinto-, toimitila- ja pääomakustannuksista sekä muista viranomaisen yhteiskustannuksista. Asian käsittelystä aiheutuvat erilliskustannukset sisältävät asian keskimääräisen käsittelyajan mukaan laskettujen kustannusten lisäksi asian vireille tulosta ilmoittamisesta, asianosaisten kuulemisesta ja päätöksestä tiedottamisesta (ei sis. lehtikuulutuksia) sekä muista vastaavista asiaan liittyvistä toimenpiteistä johtuvat kustannukset.

Omakustannusarvon laskemisperusteita tai laskukaavaa ei ollut avattu taksoissa tarkemmin, kuin mitä edellä olevassa esimerkissä on kirjoitettu auki. Kuntaliiton taksoja koskevassa yleiskirjeessä 29.2.2000 on todettu omakustannusarvon laskemisesta seuraavaa:

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen asian käsittelyn tuntiveloituksen omakustannusarvon suuruus voidaan laskea joko koko ympäristönsuojeluyksikön käyttötalousmenojen perusteella tai asian käsittelijän tuntipalkan perusteella.

Ympäristöviranomaisen tehtäviä hoitavan yksikön käyttötalousmenojen perusteella tehty omakustannusarvon laskenta

Käyttötalousmenoihin voidaan katsoa kuuluvan:

- *yksikön henkilöstön palkat ja muut henkilöstökorvaukset, joihin sisällytetään tässä yhteydessä myös matka-, koulutus- yms. menot (sisältää sekä ammatillisen että toimistohenkilöstön)*
- *palvelujen ostot (hallinto-, puhtaanapito-, palkanlaskenta- yms. palvelut)*
- *aineet, tarvikkeet ja tavarat (hallintoa palvelevat esim. toimistotarvikkeet, kalusto, ATK-laitteet yms.)*
- *vuokrat tai vuokra-arvot (hallintoa palvelevat tilat, laitteet yms.)*
- *korot ja poistot (hallintopalveluihin kohdentuvat)*
- *muut menot (ns. erittelemättömät hallinnon menot)*
- *Käyttötalousmenoihin ei katsota kuuluvan:*
- *tutkimukseen, suunnitteluun ja ympäristön tilan seurantaan osoitetut menot*
- *valvontaan, mittauksiin yms. erikseen osoitetut menot*
- *avustukset yms. menot, jotka eivät kuulu ns. yleishallintokuluihin*

Näillä perusteilla saatu nettomenojen kokonaissumma jaetaan ympäristönsuojelun ammatillisten henkilöiden lukumäärällä ja saatu summa 12 kuukaudella ja edelleen kuukauden työtuntimäärällä (esim. toimistotyössä kuukausipalkkajakaja on 152). Vastaava laskenta voidaan suorittaa myös käsittelijän tuntipalkan perusteella.

Käsittelijän kuukausipalkan perusteella

- *käsittelijän kuukausipalkka on 15 000 mk, joka jaetaan kuukausipalkkajakajalla 152, jolloin saadaan tuntipalkaksi 98,70 mk.*
- *saatuun tuntipalkkaan lisätään osuus muista henkilöstökustannuksista mukaan lukien koulutus-, matka- yms. kustannukset sekä osuus muista yleishallintokustannuksista. Kustannusrakenteesta ja kunnasta riippuen kertoimen suuruus vaihtelee keskimäärin 2,25–3,00 välillä.*
- *laskelmassa käsittelijän tuntipalkkaan perustuva työtunnin omakustannusarvo on kertomesta riippuen keskimäärin 259 mk/h.*

3.5.2 Kuntien vastauksia maksujen määräytymisestä ja omakustannusarvosta

Taksavertailun yhteydessä kysyttiin kuntien ympäristöviranomaisilta Kuntaliiton sähköpostilistan kautta, perustuuko taksa omakustannusarvoon ja jos perustuu, esimerkkejä omakustannusarvon laskemisesta. Varsinaisia laskuesimerkkejä saatiin kolme erilaista. Ne noudattelevat Kuntaliiton mallia vuodelta 2000. Kaikissa on laskettu omakustannusarvo käyttötalousmenojen perusteella, kahdessa se on laskettu lisäksi käsittelijän tuntipalkan perusteella vertailun vuoksi.

Esimerkeissä käyttötalousmenoihin on laskettu henkilöstömenot, palvelujen ostot, avustukset, aineet ja tarvikkeet sekä muut toimintamenot kuten vuokrat. Menojen yhteissumma on jaettu ympäristönsuojelun ammatillisten henkilöiden yhteenlasketulla vuosittaisella työtuntimäärällä.

Kirjallisia vastauksia ja näkemyksiä omakustannusarvoon liittyen on ryhmitelty seuraavaksi sen perusteella, perustuuko taksassa määritely omakustannusarvo laskelmiin vai ei.

Omakustannusarvo perustuu laskelmiin

- Taksa on laadittu omakustannusperusteiseksi Kuntaliiton vuonna 2000 antaman yleiskirjeen ohjeistuksen mukaisesti. Taksan perusteena on keskimääräinen käsittelytunnin hinta kerrottuna ko. asian käsittelyyn käytetyllä keskimääräisellä ajalla ja näin saatuun maksuun lisättyllä keskimääräisillä kuulemis- ja tiedotuskustannuksilla. Eli käytännössä siis tehty indeksikorotus.*
- Olemme käyttäneet kokonaiskustannuksia, joista vähennämme ilmanlaadun jatkuvan tarkkailun kustannukset sekä yksittäiset selvitykset: meluselvitykset, erilaiset projektit, kuten taannoinen hajajätevesien neuvontaprojekti. Tosin olen henkilökohtaisesti sitä mieltä, että ilmanlaadun tarkkailu on ympäristövalvontaa samaten meluselvitys, niitähän käytetään vertailutietoina, kun valmistellaan ympäristölupien lupamääräyksiä. Minusta ne pitäisi huomioida taksaa määriteltäessä. Mutta Kuntaliiton ohjeessa vuodelta 0+ on ohje, että esitutkimukset ja projektit jätetään pois laskelmista. Tästä johtuen meidän tuntitaksa on pienempi kuin terveysvalvonnalla, joka aina jaksaa ihmetyttää, kun asia nousee esille. Siellä puolella ilmeisesti taksa saa sisältää myös yksittäisten selvitysten kustannukset ja jatkuvan seurannan kulut? Ehdotukseni onkin, että ympäristötilan jatkuvan seurannan kulut ja yksittäiset laajat yritystoiminnankin vaikutuksia ilmentävät tutkimukset, kuten ilmanlaadun seuranta ja määrääjain laadittavat meluselvitykset voitaisiin laskea mukaan. Meluselvityksiä meillä tehdään noin 10 vuoden välein, joten kustannukset voisi jakaa 10 vuoden ajalle.*
- Henkilöstömenot (€/a), palvelut (toimistopalvelut, ATK-palvelut, painatukset ja ilmoitukset, vakuutukset, posti- ja puhelin palvelut, majoitus- ja ravitsemuspalvelut, matkustus- ja kuljetuspalvelut, opetus- ja kulttuuripalvelut, sellaiset asiantuntijapalvelut, jotka ympäristövalistukseen ja neuvontaan sekä ympäristön tilan seurantaan) (€/a), tarvikkeet (€/a) ja vuokrat (€/a) on laskettu yhteen ja tästä summasta tuntitaksa on laskettu jakamalla ko. kokonaissumma yhden vuoden työtuntien määrällä (1vuosi x 12 kk x yhden kuukauden tuntimäärä, 152 h).*
- Kunnassa on käytetty omakustannusarvon pohjana viranhaltijan tuntipalkkaa (ympäristötarkastajan tuntipalkka), johon on lisätty osuus muista henkilöstökustannuksista. Laskutapa on otettu kuntaliiton 29.9.2000 antamasta yleiskirjeestä.*
- Ympäristönsuojeluviranomaisen taksan omakustannusarviossa on käytetty pohjana*

ympäristönsuojeluyksikön bruttomenoja, joissa on mukana kaikki kustannukset yleishallintokuluineen, ympäristönsuojelun omine hallintokuluineen, toimistopalveluineen vyörytyserineen ja sisäisine kuluineen. Vuotuiset kustannukset on jaettu sillä teoreettisella työtuntimäärällä, joka saadaan palveluja käytännössä tuottavien henkilöiden vuosittaiselle työtuntimäärällä (lähinnä ympäristötarkastajat ja osittain ympäristöjohtaja). Työtuntimääräksi on laskettu se henkilön todellinen teoreettinen työtuntimäärä, joka saadaan vähentämällä vuoden työajasta lakisääteiset lomat ja keskimäärin 7 päivää sairauslomial henkilö. Pohdimme vielä sitä, miten ammattitaidon ylläpitäminen otetaan huomioon ulospäin "myytävän" työtunnin hinnassa. Olen miettinyt sitä, olisiko toteutuneesta todellisesta vuotuisesta työajasta mahdollista tehdä laskutettavaa työtä maksimissaan esim. 70–75 prosenttia, ja laskea omakustannusarvio sen mukaan. Silloin tuntihinta nousisi nykyisestä. Aiomme ottaa tämän jotenkin huomioon tarkistaessamme taksaa seuraavan kerran.

Omakustannusarvo perustuu osittain laskelmiin

- Pohjana on käytetty ympäristönsuojeluyksikön kokonaiskustannuksia, muttei muistaakseni täysin perustu mihinkään yksiselitteiseen laskelmaan. Pyöritykseltähän tuo [omakustannusarvo] näyttää. Aika harvoin laskutamme mitään tuntihinnan perusteella, vaan lupakohtaisten listahintojen mukaan mennään ja nyt kun on enimmäkseen ollut helpohkoja lupamääräysten tarkistuksia, on usein alennettu hintaa taksan mukaisesta. Taksaa laadittaessa on vähän vilkuiltu myös naapureiden tekemisiä.
- Silloin vuosia sitten kun ympäristönsuojelulaki tuli voimaan laskettiin taksa kuntaliiton ohjeen mukaan. En muista tarkkaan mutta silloin ohje taisi olla että mukaan lasketaan palkkakustannukset ja yleisiä hallintokustannuksia kuten vuokrat jne. Siitä sitten laskettiin tuntihinta ja siitä edelleen taksat. Sen jälkeen on taksoja korotettu normaalisti prosenteilla. Kuntaliitosten yhteydessä on sitten katsottu eri toimintojen välisiä suhteita. Mielestäni taksa pitäisi laskea tuolla samalla periaatteella eli henkilöstökulut ja siihen tietty osa hallintokuluja + lautakunnan kustannukset. Rakennerahastohankkeissa on käytössä flat rate menettely eli tietty %-osuus palkoista joka sisältää oman hallintokunnan hallintokustannukset mm. vuokrat. Se on tällä hakukierroksella 24 prosenttia. Yleishallinnon kuluja on vaikea arvioida mutta varmaan jotain esimerkkilaskelmia voisi tehdä. Tietysti oikeudenmukaisempi olisi jos ne laskettaisiin todellisten kulujen mukaan, mutta se menee sitten aina vaikeammaksi, kun yritetään laskea myös niitä konsernin kustannuksia jotka kohdistuvat ko. toimintaan. Ja tietysti sitten alvit päälle.
- Meillä on ollut varmaan noin 15 v. alun perin Kuntaliiton tekemä taksamalli, jossa pohjana on ollut ilmeisesti 2000-luvun alkupuolella jostain saadut hinnat jokaista laitostyötyyppiä kohti. En muista mistä hinnat on otettu, ilmeisesti jonkin toisen kunnan/kaupungin taksoista. Taksaamme on sittemmin korotettu tasaisesti tiettyjen %-osuuksien mukaan. Kahtena viimeisenä korotuskertana perusteena on käytetty ansiotasoindeksin suuruutta. Viranhaltijatyön tuntihinta on elänyt muiden %-korotusten mukana. Olen korotusten yhteydessä laskenut, että ko. tuntihinta vastaa hyvin työmme hintaa ja siihen sisältyy muitakin kuluja kuin henkilöstömenoja. Mitään tarkkaa laskelmaa siitä, miten tuntihintaan on päästy, ei ole kuitenkaan tehty.
- Laskin taksan omakustannusarvon siten, että jaoin vuodessa kertyneet kokonaiskulut työpäivien määrällä (laskin työpäivien määräksi 220 päivää). Mukaan laskettiin ympäristönsuojeluyksikön kokonaiskustannuksista muut paitsi ostetut asiantuntijapalvelut.

Tällä laskentatavalla vuoden 2013 toteutuneiden kulujen perusteella maksuksi tulisi 300 €/työpäivä. Taksaan tuli kuitenkin korkeampi tuntitaksa kuin tällä laskutavalla tulisi, koska vertailin myös muiden kuntien taksoja.

- Meillä on tähän saakka otettu huomioon lähinnä viranhaltijan tuntipalkka sotuineen muissa kuin ympäristöluvissa. Ympäristölupiin on jo yritetty tuntipalkan lisäksi sisällyttää myös kuulemiskustannukset ja kilometrikorvaukset, mutta tilavuokrien ja toimistopalveluiden osalta olemme auttamattomasti jäljessä.
- Meillä on aikoinaan ympäristönsuojelun (sis .maa-ainestaksa) taksat tehty Kuntaliiton ohjeen mukaisesti ja tuntihintaa laskettu viranhaltijan (valmistelija) tuntipalkka muis-taakseni kertoimella 2,25 tai 2,5. Taksoja on sen jälkeen korotettu indeksillä muutamalla prosentilla vuosittain, mutta perusteita ei ole uudelleen kartoitettu. Tämän vuoden alusta olemme myyneet valmistelupalvelua naapurikunnalle tuntiperusteisesti, mielenkiinnolla seuraamme onko esim. aikoinaan arvioidut tuntimäärät kohdallaan erityyppisten ympä-ristölupien osalta.

Omakustannusarvo ei perustu laskelmiin

- Ympäristönsuojelun taksoitus ei perustu omakustannusarviointeihin. Viisi vuotta sit-ten toteutettu kuntaliitos loi tilanteen, jossa tärkein vaikuttava tekijä oli saada aikaan taksoitus, joka voitiin hyväksyä sitä taustaa vasten, että liitoskunnissa taksoitus oli ollut hyvin heterogeenistä. Päädyttiin hyväksyttävissä olevaan keskitiehen, jossa ei omakustan-nusta huomioitu. Taksoitusta on viiden vuoden sisällä tarkistettu. Tarkistuksissa on pyritty huomioimaan Kuntaliiton ohjeet sekä lähituntien taksat alueellisen tasa-arvon toteutumiseksi.
- Melko monessa kunnassa ei ole maksun määräytymisperusteita mietitty jaltai laskettu, vaan taksassa peesataan muita. Netistä katsotaan naapurikuntien taksoja ja malleja ja tehdään niiden pohjalta oma. Joku perustehan on taksassa oltava, mutta ei se ole aina lainkaan oikea, eikä perustu kustannuksiin. Lisäksi tulee aina muistaa, että taksan hyväksyy lautakunta. Meillä kävi niin, että eräs valtuutettu puuttui taksa-asian käsitteelyyn, asia siirrettiin seuraavaan kokoukseen ja eläinsuojien lupamaksua lopulta alennettiin selvästi. Siis lobattu ja poliittinen päätös. Sillä ei ole mitään tekemistä kustannusten kansa. Kuntahan päättää itse taksansa.

---

4 Valvontamaksut

4.1 Ympäristönsuojelulaki ja valvonta

Uudistuneen ympäristönsuojelulain (527/2014) myötä valvonnan etukäteissuunnittelu tulee pakolliseksi ja valvonnasta saadaan ryhtyä perimään rajoitetusti maksuja. Ympäristönsuojelulain 239 §:n perusteella kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava valvontasuunnitelma ja valvontaohjelma kolmen vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Valvontaohjelma on luvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen määräaikaistarkistuksista ja niiden muusta säännöllisestä valvonnasta tehty ohjelma. Valvontaohjelmassa on tiedot ohjelmakauden valvontakohteista ja valvontatoimista. Kunta voi periä toiminnanharjoittajalta maksun valvontasuunnitelman mukaisista tarkastuksista sekä rikkomuspohjaisista valvontatarkastuksista.

Mikä on maksullista kunnassa (205 §)

- 1) Ohjelmapohjaiset
Valvontaohjelmassa nimetty luvanvaraisen / rekisteröitävän toiminnan määräaikaistarkastus tai muu valvontatoimenpide
- 2) Rikkomuspohjaiset
Tarkastus hallintopakkomääräyksen (175,176 §) tai keskeytyksen (181 §) noudattamisen valvomiseksi

Mikroyrityksen valvontamaksujen tulee lain mukaan olla kohtuullisia, eli maksun määrittämisessä on huomioitava toiminnan laajuus ja luonne. Mikroyrityksellä tarkoitetaan henkilöä tai yhteisöä, jonka henkilöstömäärä ja talous ovat riittävän pieniä. Mikroyrityksessä henkilöstömäärä on alle 10 työntekijä (kokoaikaisuus) ja joko tase tai liikevaihto on enintään 2 milj. euroa (toinen taloudellisista edellytyksistä saa ylittää määritellyn rajan).

4.2 Valvontamaksut

Valvontamaksuissa pätee sama kustannusvastaavuuden periaate kuin ympäristönsuojeluviranomaisen muissakin maksuissa. Maksut voivat siis olla enintään suoritteiden tuottamisesta aiheutuneiden kustannusten suuruisia. Kustannusvastaavuus lasketaan tavallisesti budjetoitujen menojen perusteella. Kokonaiskustannuksiin luetaan palvelun tuotantokustannukset ml. poistot, osuus hallinnon kustannuksista ja korko tuotantovälineisiin sidotulle pääomalle

Esimerkkinä valvontamaksun laskemisesta: Maksun perusteena valvontahenkilöstön työtunnin hinta, johon lisätään kerrointa käyttäen muut henkilöstömenot ja tehtävään kohdistuvat muut toimintamenot, korot, poistot ja hallinnon osuus. Kertoimen suuruus riippuu kunnan asianomaisen toiminnon kustannusrakenteesta (mitoitetaan siten, että määritellyt kustannukset vastaavat aiheuttamisperiaatetta). Vaihtoehtoisesti maksun perusteena oleva työtunnin hinta voidaan laskea jakamalla budjetoidut tai edellisen vuoden tilinpäätöksen toimintamenot valvontahenkilöstön vuotuisella henkilötuntimäärällä. (Kustannuslaskenta-
opas kunnille ja kuntayhtymille 2012.)

4.3 Maksun muodostuminen

Valvontamaksun kirjaamisesta ympäristönsuojeluviranomaisen taksaan ei ole määritelty tarkkaa mallia. Vaihtoehtoina on esimerkiksi tuntiperusteinen maksu tai suoriteperusteinen eli kiinteä valvontakäynnin maksu. Käytettäessä tuntihintaa valvontamaksun määrittämisen pohjana, tulee kaikesta valvontaan käytetystä työstä pitää tuntikirjanpitoa. Käytetty aika pitää pystyä todentamaan riitatilanteessa. Yhtenä vaihtoehtona voidaan pitää myös valvonnan vuosimaksua (on ollut käytössä Ahvenanmaalla), mutta se on ongelmallinen tilanteissa, joissa valvonta ei toteudukaan suunnitelman mukaisesti.

Suoriteperusteinen maksu on tuntiperusteiseen maksuun verrattuna hallinnollisesti yksinkertaisempi ja ennustettavampi. Suoriteperusteista maksua määritettäessä valvontatoimenpiteet (määräaikaistarkastukset tai muut valvontatoimenpiteet, kuten valvontaohjelmaan kuuluvien määräaikaistarkastusten tarkastaminen) voidaan jakaa esimerkiksi toiminnan laajuuden ja arvioidun työmäärän perusteella luokkiin, jotka määrittävät maksun. Luokitteluperusteena voidaan lisäksi tai vaihtoehtoisesti käyttää myös valvontatoimenpiteen laajuutta tai vaativuutta.

Taksan perusteluissa olisi hyvä huomioida mahdollisuus valvontamaksun alentamiseen tai korottamiseen, jos valvontatoimenpiteestä aiheutuneet kustannukset olisivat selvästi ennalta arvioituja suuremmat tai pienemmät.

Periaate, että kunta saa periä valvontamaksuja enintään valvonnasta aiheutuneiden kustannusten mukaisesti, voidaan todentaa siten, että valvontaviranomaisen keräämät maksut ja toimintatuotot eivät saa ylittää toimintamenoja (Kustannuslaskentaopas kunnille ja kuntayhtymille 2012). Kaikissa kunnissa valvontaviranomaiset eivät kuitenkaan ole eri henkilöitä, kuin lupaviranomaiset, joten ympäristönsuojeluviranomaisen kustannuksia tulee tarkastella kokonaisuutena. Valvontatunnin hinta voi olla sama kuin jo nyt taksoihin yleensä kirjattu muun ympäristönsuojelulain mukaisen asian käsittelyn tuntihinta (yleensä sama kuin ympäristönsuojeluviranomaisen omakustannusarvo).

Maksua muodostettaessa tulee tarkastella, mitkä kaikki kulut valvontamaksuun sisällytetään. Kustannuslaskentaopissa kunnille ja kuntayhtymille (2012) on todettu, että ympäristöterveydenhuollossa valvontakohteelta laskutettavaan tarkastuskäyntiin sisältyvään aikaan lasketaan kuuluvaksi tarkastukseen valmistautuminen, tarkastuksen tekeminen ja tarkastuskertomuksen kirjoittaminen. Mahdollisen uusintatarkastuksen kohdalla tulee tarkastella laskuttamisen osalta sitä, katsotaanko sen kuuluvan valvontaohjelmaan perustuvan säännöllisen valvonnan piiriin. Ympäristönsuojelulain (527/2014) 205 §:ssä on mahdollistettu maksun periminen valvontaohjelmaan perustuvista luvanvaraisen ja rekisteröitävän toiminnan määräaikaistarkastuksista ja niiden muusta ohjelmaan perustuvasta säännöllisestä valvonnasta.

Kustannuslaskentaoppaan mukaan maksussa voidaan ottaa huomioon yrityksen syrjäiseen sijaintiin liittyviä erityisiä rajoituksia.

- Matkakustannukset voidaan kohdistaa yleiskustannuksena tuntikustannukseen sisällyttämällä kaikki matkakulut jaettaviin kustannuksiin ja vähentämällä jakajana käytettävästä henkilötuntimäärästä matkoihin käytetty aika
- Vaihtoehtoisesti matkakustannukset voidaan jakaa keskimääräisinä tarkastuskäynneille erityisesti maantieteellisesti laajoilla yhteistoiminta-alueilla
- Tai laskutetaan todellisina suoraan valvontakohteelta

Matkakustannusten laskuttamisessa tulisi kuitenkin huomioida toiminnanharjoittajien tasa-
puolinen kohtelu, jolloin matkakustannukset olisi hyvä sisällyttää mahdollisuuksien mukaan
yleiskustannuksena valvontamaksuihin.

Valvontamaksun perimisessä tulee ottaa huomioon myös aiemmin mainittu mikroyri-
tysten maksujen kohtuullisuus. Vaihtoehtoina on määrittää valvontamaksuille tietty taso,
jota kohtuullistetaan mikroyritysten osalta tai kohtuullistaa kaikkia valvontamaksuja jo
lähtökohtaisesti, jolloin maksujen kohtuullisuuden edellytyksen voidaan katsoa täyttyvän.
Jälkimmäinen menettelytapa vähentää kuitenkin kunnan ympäristönsuojeluyksikön mak-
sukertymää. Mikroyrityksiltä perittävien maksujen kohtuullisuudelle ei ole annettu määri-
telmää lainsäädännössä. Kunta voi määritellä sopivan tason kohtuullistamiselle, esimerkiksi
10–30 % maksun normaalitasosta.

5 Lähteet

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen taksan hyväksyminen. Kuntaliiton yleiskirje 29.2.2000.

Parviainen Jarno: Kuntien ympäristönsuojelun hallintokysely. Kuntaliitto 2013.

Salminen Antti: Kuntien ympäristöluvanvaraiset ja rekisteröitävät toiminnot. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 14/2014.

Tyni Tero, Myllyntaus Oiva & Suorto Annika: Kustannuslaskentaopas kunnille ja kuntayhtymille. Kuntaliitto 2012.

Lait ja asetukset

Jätelaki 1072/1993 ja 646/2011

Maastoliikennelaki 1710/1995

Merenkulun ympäristönsuojelulaki 1672/2009

Vesihuoltolaki 681/2014

Vesilaki 264/1961 ja 587/2011

Vesiliikennelaki 463/1996

Ympäristönsuojeluasetus 169/2000 ja 713/2014

Ympäristönsuojelulaki 86/2000 ja 527/2014